

Wstęp

„Cywilizacja i Polityka” jako pismo środowiska badaczy przede wszystkim z dziedziny nauk społecznych i humanistycznych nie zamyka się przed nikim i jest nakierowane na różnorodność dyscyplinarną i interdyscyplinarność przedstawianych procesów i zjawisk, a także na pluralizm przedstawianych stanowisk umożliwiającą zapoznanie się z różnorodną argumentacją badawczą.

W numerze 16 „Cywilizacji i Polityki” zamieszczono dziesięć artykułów obrazujących szerokie spektrum zainteresowań badawczych autorów publikujących w tym zasłużonym i wysoko ocenianym przez środowisko czasopiśmie. Dotyczą one zagadnień z zakresu klasycznych subdyscyplin nauk o polityce: kultury politycznej i edukacyjnej, stosunków międzynarodowych, polityk publicznych, problematyki cywilizacyjnej oraz systemów politycznych.

Artykuł Adrianny Frączek, dziekan Wydziału Nauk Społecznych Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej, „Kształtowanie się kultury edukacyjnej francuskiej Polonii” zwraca uwagę na szczególną wartość edukacji, która generuje wieloraką aktywność – polityczną, społeczną, gospodarczą, kształtującą samoświadomość. Artykuł systematyzuje wiedzę o kształtowaniu się życia oświatowego polskich emigrantów we Francji, wskazuje wyzwania z jakimi zmagali się polscy emigranci. W konkluzji autorka zwróciła uwagę na trwałość takich wartości edukacyjnych, jak poczucie odrębności, patriotyzm, a także dążenie do zdobywania wiedzy, które towarzyszyły polskim emigrantom niezależnie od czasów w jakich żyli.

Grzegorz Piwnicki z Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego w tekście „Socjalizacja i edukacja polityczna jako ważne determinanty kultury politycznej” wskazuje, że kultura polityczna stanowi nieodłączną część kultury jako wytwór życia społecznego. Stało się to bodźcem dla rozszerzenia definicji kultury politycznej o takie elementy nauki o polityce, jak instytucje polityczne, system socjalizacji i edukacji politycznej, co wzmacnia demokratyczny system polityczny, przesuwając akcenty z elementów indywidualnych na ogólnospołeczne.

Tadeusz Dmochowski z Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego w artykule „Siódme rosyjsko-chińskie spotkanie na szczycie (drugie „nieformalne spotkanie” na szczycie) 9–10 grudzień 1999 roku” ukazuje podstawowe dokumenty podpisane w czasie tego spotkania. Dokonuje również szczegółowej analizy podstawowych dokumentów, takich jak wspólny komunikat informacyjny z nieformalnego spotkania oraz wspólne oświadczenie rosyjsko-chińskie, a także trzy porozumienia międzyrządowe: dwa protokoły-opisy linii rosyjsko-chińskiej granicy państwowej w jej wschodniej oraz zachodniej części oraz porozumienie o wspólnym gospodarczym użytkowaniu wyodrębnionych wysp i przylegających do nich akwatoriów rzek pogranicznych, które istotnie wzmacniały postępującą wieloaspektową współpracę rosyjsko-chińską, tak w relacjach dwustronnych, jak i na arenie międzynarodowej.

Joanna Leska-Ślęzak z Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego w artykule „Polityka socjalna Królestwa Niderlandów wobec imigrantów” zwraca uwagę na otwartość i tolerancję wobec imigrantów ze strony państwa, bez względu na ich pochodzenie etniczne i kulturowe. Realizowany w polityce społecznej model nordycki uwypukla programy socjalne, obejmując główne rodzaje ryzyk społecznych, roztaczając opiekę państwa nad człowiekiem od chwili narodzin aż do śmierci. Państwo zabezpiecza imigrantów socjalnie (dominują świadczenia finansowe, redystrybuowane na poszczególne zasiłki), a zabezpieczenia te należą do najlepszych w Europie.

Piotr Mickiewicz z Akademii Marynarki Wojennej w artykule „Polityka morska Rzeczypospolitej a realia gospodarczego wykorzystania morza w latach 1990–2015” wskazuje na brak powiązania strategii rozwoju państwa z charakterem gospodarki narodowej w omawianym okresie. Pomimo że sektor ten nie ma dużego znaczenia w tworzeniu polskiego PKB, to odgrywa on istotną rolę w sferze stymulowania poziomu wymiany handlowej i procesów społeczno-gospodarczych w regionach nadmorskich. Niestety polskie elity polityczne nie dostrzegały tej stymulującej funkcji, co wpłynęło na ograniczenie stworzonych przez położenie geograficzne Polski możliwości wykorzystania jej terytorium jako istotnego składnika europejskiej sieci transportowej, wykraczającego poza wąskie rozumienie obszaru przewozów tranzytowych. Dopiero niedawno, na początku drugiej dekady XXI wieku za uzasadnione uznano stworzenie strategii funkcjonowania gospodarki morskiej, stanowiącej element polityki rozwoju państwa i jego kompleksowej strategii gospodarczej.

Janusz Mieczkowski, kierownik Zakładu Dziejów Najnowszych i Polityki Etnicznej Uniwersytetu Szczecińskiego w artykule „Pełnomocnik wojewody do spraw

mniejszości narodowych i etnicznych jako aktor polityczny” wskazuje na znaczenie polityki państwa wobec mniejszości na poziomie wojewódzkim (regionalnym) z uwagi na bezpośredniość działań administracji wobec mniejszości narodowych i etnicznych. Działania na szczeblu regionalnym stanowią swoisty sprawdzian możliwości i intencji władz w realizacji założeń politycznych wobec tych grup. Autor stara się wykazać na ile działania pełnomocników wojewodów odzwierciedlają podstawowe kierunki i tendencje realizacji polityki etnicznej.

Alfred Skorupka z Wydziału Inżynierii Materiałowej i Metalurgii Politechniki Śląskiej w artykule „Reflections around the theory of Western civilization Carroll Quigley” ukazał teorię cywilizacji zachodniej w ujęciu amerykańskiego historyka i teoretyka cywilizacji Carrolla Quigleya, poddając jego ustalenia krytyce i formułując własną teorię na temat przyszłości Zachodu.

Marek Mosakowski z Katedry Literatur Romańskich Uniwersytetu Gdańskiego w tekście „Jean Chappe d’Autroche and his *Voyage to Siberia* (1768). Demystifying Russia under Catherine the Great” przedstawia obserwacje francuskiego badacza Jean Chappe d’Autroche’a, który odbył wyprawę naukową na Syberię celem obserwacji rzadkiego zjawiska astronomicznego – przejścia Wenus nad tarczą słońca. Efektem podróży na Syberię była opublikowana w 1768 r. książka *Voyage en Sibérie*, w której oprócz zjawisk astronomicznych dokonał bardzo krytycznej analizy rosyjskiej rzeczywistości społeczno-politycznej. Spowodowało to osobistą ripostę Katarzyny Wielkiej, która w odpowiedzi napisała broszurę *Antidote (Antidotum)*, w której próbowała zdyskredytować obraz Rosji przedstawiony przez Autroche’a.

Przemysław Sieradzan z Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich Uniwersytetu Gdańskiego w tekście „Kabardo-Bałkaria jako republika dwutytularna w składzie Federacji Rosyjskiej” wskazał na ten podmiot Federacji Rosyjskiej, w którym dwie grupy etniczne mają status narodowości tytularnych. Autor analizuje zjawisko dwutytularności w ustroju Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i Federacji Rosyjskiej. A następnie ukazuje wpływ modelu dwutytularnego na charakter reżimu politycznego, relacje międzyetniczne oraz stabilność sytuacji w regionie Kabardo-Bałkarii, zamieszkiwanej przez dwie różniące się kulturowo i językowo grupy etniczne – Kabardyjczyków i tureckich Bałkarów.

Tomasz Pawłuszko z Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu w artykule „Model Rokkana–Urwina w analizie relacji centro-peryferijnych”, który powstał dzięki kwerendzie w Polskiej Misji Historycznej przy Uniwersytecie Juliusza i Maksymiliana w Würzburgu, przedstawia zastosowanie modelu centro-peryferijnego Rokkana–Urwina w analizie relacji

międzypaństwowych. Posługiwano się nim w celu przedstawienia i wyjaśnienia nierówności międzyregionalnych w skali państwa, wychodząc od analizy potencjału regionu, z celem zbadania procesów mobilizacji politycznej w różnych regionach. Autor artykułu podnosi analizę na poziom międzypaństwowy, dążąc do identyfikacji procesów peryferyzacji regionów i państw w skali europejskiej oraz wskazania możliwości przewyciężenia statusu peryferii w systemie międzynarodowym.

Liczmy na życzliwe przyjęcie publikowanego tomu przez Czytelników.

Tadeusz Dmochowski